

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลก นำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่างๆ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี การคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาอังกฤษ และใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่างๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้นและมีวิถีทัศน์ในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้การเรียนภาษาต่างประเทศมีจุดมุ่งหมายเหมือนกันคือ จะพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการสื่อสารและมุ่งให้นักเรียนเข้าใจวัฒนธรรมและการดำรงชีวิตของชนชาติเจ้าของภาษาโดยใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพและการศึกษาขั้นสูงได้ (สุมิตรา อังวัฒนกุล, 2535, หน้า 1)

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและทักษะชีวิต และกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ให้นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจและทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่างๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม นอกจากนี้ องค์ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ นักเรียนต้องมีความรู้ ทักษะ เจตคติและวัฒนธรรมในการใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร การแสวงหาความรู้และการประกอบอาชีพ และได้กำหนดสาระที่ 1 ใน 4 สาระ คือ ภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งมีมาตรฐานที่ ต 1.1 เข้าใจและตีความเรื่องที่ (ฟังและอ่าน) จากสื่อประเภทต่างๆ และแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล มาตรฐานที่ ต 1.2 มีทักษะการสื่อสารทางภาษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความรู้สึกและความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ ต 1.3 นำเสนอข้อมูลข่าวสาร

ความคิดรวบยอด และความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ โดยการพูดและการเขียน ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม โดยกำหนดบทบาทของผู้สอน คือ จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ ส่วนบทบาทของผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู และหลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้กำหนดคุณภาพผู้เรียนเมื่อจบชั้น ม. 6 นักเรียนสามารถใช้ภาษาสื่อสารในสถานการณ์จริง หรือสถานการณ์จำลองที่เกิดขึ้นในห้องเรียน สถานศึกษา ชุมชน และสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 4, 254-278) ประกอบกับในปี พ.ศ. 2555 กระทรวงศึกษาธิการมีโครงการ English Speaking Year 2012 เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2558 การเรียนภาษาต้องเน้นเรื่องราวที่ผู้เรียนต้องการรู้และต้องการนำไปใช้ได้จริง นอกจากนี้การเรียนภาษาเป็นเรื่องที่ทักษะและต้องยอมรับว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่าง ดังนั้นครูจึงต้องมีกระบวนการที่ยืดหยุ่นและเข้าใจเด็ก แต่ทุกวันนี้ครูจำนวนมากสอนแบบเดียวในชั้นเรียนคือเน้นไวยากรณ์ ให้เด็กท่องจำ แต่ทำแบบฝึกหัดไม่ได้ อ่านไม่ออก พูดไม่ได้จึงเกิดความเบื่อหน่ายและกลัวภาษาอังกฤษ การเรียนภาษาอังกฤษตลอดจนการเรียนภาษาอื่นๆ ต้องเรียนรู้จากสถานการณ์ควบคู่กับการเรียนรู้วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม สถานการณ์รอบด้านจะมีอิทธิพลในการสื่อความหมายของคนในสังคมนั้นๆ การเรียนภาษาจึงต้องเป็นเรื่องธรรมชาติ เน้นความสนุก ความสด ครูและนักเรียนต้องตื่นตัวกับการทำกิจกรรมตลอดเวลา (ข้าวสาด, 23 ธันวาคม 2554, หน้า 23)

ผลประเมินการสอบวัดคุณภาพระดับชาติ O-NET (Ordinary National Educational Test) ปีการศึกษา 2552 ซึ่งเน้นการวิเคราะห์การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารใน 9 เขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา ในรายวิชาภาษาอังกฤษพบว่าอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ทุกเขตพื้นที่ โดยมีเกณฑ์คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ 23.98 คะแนน จากคะแนนเต็ม 100 คะแนน โดยผลการสอบของนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดนราธิวาส เขต 1, 2, 3 ได้คะแนน 20.84, 20.24, 17.69 คะแนน ตามลำดับ จังหวัดปัตตานีเขต 1, 2, 3 ได้คะแนน 22.62, 18.50, 19.22 คะแนน ตามลำดับ และจังหวัดยะลาเขต 1, 2, 3 ได้คะแนน 23.46, 23.60, 22.80 คะแนน ตามลำดับ และพบว่าผลการสอบ O-NET ของนักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้คะแนนต่ำที่สุดของประเทศ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขั้นพื้นฐานเขต 1 ปัตตานี, 2553, หน้า 1) ผลการสอบดังกล่าวบ่งชี้ว่าควรให้ความสำคัญ

กับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าว เนื่องจากมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ทุกเขตพื้นที่การศึกษาและมีคะแนนต่ำที่สุดของประเทศ นอกจากนี้ศูนย์สันติศึกษาและพัฒนาสันติวิธี มหาวิทยาลัยมหิดล (2555, หน้า 1) ระบุว่าความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมของนักเรียนกับการจัดการศึกษามีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยตรงซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คุณภาพการศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ดังกล่าวมีคุณภาพต่ำ และการจัดเรียนการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่อนุบาล ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาในปัจจุบันไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้เพราะเป็นการเรียนรู้ที่ขาดแรงจูงใจ เรียนแบบท่องจำมากกว่าเข้าใจความหมาย และเรียนรู้แบบแยกส่วนจากบริบททางสังคม

ผลการสอบ และการเรียนรู้แบบแยกส่วนจากบริบททางสังคมดังกล่าวสะท้อนถึงความล้มเหลวในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในพื้นที่นี้ จึงมีความจำเป็นอย่างเร่งด่วนที่จะต้องหาวิธีหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ประกอบกับบริบทสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) จัดเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมหรือสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมประกอบด้วยประชากรที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันครอบคลุมถึงชาติพันธุ์ ภาษา ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ศาสนาและความเชื่อ ประชากรที่อาศัยอยู่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วยคนไทยเชื้อสายจีน คนไทยพุทธ และคนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู (บรรจง ฟ้ารุ่งแสง, ไช้มุก อุตยาวลี และเอกรินทร์ สังทอง, 2549, หน้า 14) และเมื่อจำแนกตามศาสนาแล้วพบว่าประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม รองลงมาศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และอื่นๆ ที่สามารถอาศัยอยู่ร่วมกันในพื้นที่เดียวกันโดยมีวัฒนธรรมหลักที่ทุกคนต้องยึดถือปฏิบัติร่วมกัน เช่น การใช้ภาษาไทยเป็นภาษาทางการ อย่างไรก็ตาม อดี การแบ่งแยกและความขัดแย้งถือเป็นเรื่องปกติของกลุ่มคนที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (อุสมาน สารี, 2553, หน้า 1) และผลการศึกษาอุปสรรคที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาของรัฐในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ นักเรียนมีความเชื่อและศรัทธาที่แตกต่างกัน ความคิดเห็นทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างจากรัฐไทย นักเรียนไทยพุทธจะมีพฤติกรรมที่เปิดใจเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมมากกว่านักเรียนไทยมุสลิม ทั้งนี้ผู้สอนต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้โดยให้นักเรียนแต่ละวัฒนธรรมยังคงรักษาอัตลักษณ์ของตนไว้ (ปัญญา เทพสิงห์, 2555, หน้า 85) ดังนั้นการจัดกิจกรรมและการจัดสภาพแวดล้อมในสังคมต่างๆ ไม่ว่าจะในชุมชนที่บ้านหรือในโรงเรียนจะส่งเสริมให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันและเกิดความยุติธรรมระหว่างกลุ่มชนต่างวัฒนธรรม

จากเหตุผลดังกล่าว การจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ควรจัดรูปแบบการเรียนรู้ให้นักเรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ได้มีปฏิสัมพันธ์กันช่วยเหลือกัน ทำงานร่วมกัน เรียนรู้จากสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งนักการศึกษาให้ความเห็นว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกับผู้อื่นไม่ใช่การเรียนรู้ตามลำพัง ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในขณะที่จัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน (Donato, 2000, p. 46) การทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและความงามของความหลากหลาย การสอนให้นักเรียนนับถือในความเป็นมนุษย์ที่มีความแตกต่างในแต่ละวัฒนธรรมต่างในวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ และการนับถือศาสนาจึงเป็นสิ่งสำคัญ การเริ่มต้นจากการเรียนรู้ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในโรงเรียนจะเป็นรากฐานสำคัญที่ขยายออกไปสู่สังคมประเทศชาติ และโลกอนาคต การทำให้นักเรียนได้รู้เขา รู้เรา เป็นสิ่งที่ครูควรสร้างความตระหนักและความเข้าใจให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน และอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมที่มีเป้าหมายเพื่อให้เกิดความรัก ความเข้าใจ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขของมวลมนุษยชาติ (อมรวิรัช นาคทรพรพ, 2549, หน้า 1) นอกจากนี้ ในการจัดการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้เรียนจะต้องมีโอกาสได้ร่วมมือกันฝึกทักษะการใช้ภาษาให้มากที่สุดทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ซึ่งทักษะที่สำคัญและจำเป็นในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนที่ต้องได้รับการฝึกในสถานการณ์ที่เอื้อในการนำภาษาไปใช้ในการสื่อสารอย่างเป็นธรรมชาติ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ต่อไปได้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548, หน้า 166) ดังนั้นจึงสอดคล้องกับทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงสังคม (Sociocultural Theory) ของเลฟ เซเมโนวิช ไวกอตสกี (Lev Semenovich Vygotsky) ที่มีแนวคิดพื้นฐานว่าการเรียนรู้และการพัฒนาการของมนุษย์เกิดจากปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมเป็นลำดับแรกแล้วผ่านกระบวนการทางจิตใจเป็นความเข้าใจภายในตนเองในที่สุด โดยมี Zone of Proximal Development เป็นพื้นที่แสดงช่วงห่างระหว่างความสามารถที่เป็นจริงของแต่ละบุคคลและความสามารถที่เป็นไปได้ของบุคคลนั้นหลังจากได้รับความช่วยเหลือจากผู้ที่มีความสามารถมากกว่าโดยใช้เครื่องมือ เช่น ภาษาเป็นสื่อกลาง (mediation) (Vygotsky, 1978, pp. 79-91) ซึ่งมีงานวิจัยที่สอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าวคือ การวิจัยที่ใช้ทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงสังคมในกระบวนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองที่เน้นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้ของมนุษย์ เพื่อสร้างความหมายและสร้างสื่อกลางที่เป็นหัวใจสำคัญ และมีผลต่อการเรียนรู้ภาษาที่สอง นักวิจัยได้นำทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงสังคมไปประยุกต์ใช้สู่การปฏิบัติในชั้นเรียนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาที่สองของนักเรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอนเป็นสองภาษา เน้นการปฏิบัติ การแสดงละครหรือบทบาทสมมุติ ศึกษาจากสถานการณ์รอบตัว การสอนตามความสนใจของผู้เรียน และบทบาทของครูผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์รอบตัวในการเรียนรู้ภาษาที่สอง ซึ่งผลการวิจัยพบว่าการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนในกิจกรรมรูปแบบต่างๆ ที่จัดขึ้น ทำให้นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Eun and Lim, 2009, p. 13)

ด้วยสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำถามในการวิจัย

1. สภาพบริบทของผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นอย่างไร

2. รูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะอย่างไร มีองค์ประกอบอะไรบ้าง และมีคุณภาพหรือไม่

3. รูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จะช่วยส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้หรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อศึกษาสภาพบริบทของผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ และแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. เพื่อสร้างและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. เพื่อทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

3.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษก่อน และหลังเรียน ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

3.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการทำงานร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรม

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคม เพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้รูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีคุณภาพ

2. โรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถนำรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีขอบเขตการวิจัยตามขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพบริบทของผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ สำหรับการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เป็นการศึกษาสภาพบริบทของผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ปัญหาด้านความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ และแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ครูสอนภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษาต่างๆ ในเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 6 คน (คละตามชาติพันธุ์)
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษาต่างๆ ในเขตสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 6 คน (คละตามชาติพันธุ์)
3. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านพหุวัฒนธรรมหรือด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 4 คน (คละตามชาติพันธุ์)

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. สภาพบริบทของผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. ปัญหาด้านความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ
3. แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบข้อคำถามและประเด็นการหารือกับครูผู้สอน นักเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับสภาพบริบทของผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ปัญหาด้านความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ และแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและหาคุณภาพของรูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีวิวัฒนาการเชิงสังคมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. รูปแบบการเรียนรู้ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนและกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล
2. คู่มือการใช้รูปแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วย คำแนะนำการใช้รูปแบบการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และเครื่องมือวัดผลการเรียนรู้ โดยมีเนื้อหาที่สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จำนวน 3 เรื่อง คือ

1) เวลาว่างและนันทนาการ 2) การศึกษาและอาชีพ 3) สิ่งแวดล้อม โดยเนื้อหาเน้นเน้นความเป็น พหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนภาษาอังกฤษ จำนวน 8 ท่าน ตรวจสอบความ เหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น ด้านหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนและกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้น

2.ศึกษานำร่องและหาดัชนีประสิทธิผลในการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่สร้างขึ้นกับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ระหว่างวันที่ 14 พฤษภาคม – 5 กรกฎาคม 2556 รวม 30 ชั่วโมง

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนรู้

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้ และคู่มือการใช้รูปแบบการเรียนรู้

2. แบบวัดความสามารถการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านการฟัง-พูด

3. แบบวัดความสามารถการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านการอ่าน-เขียน

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองใช้และศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีวัฒนธรรม เชิงสังคมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาที่สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัดชั้นมัธยมศึกษา ตอนปลาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จำนวน 3 เรื่อง คือ 1) เวลาว่างและนันทนาการ 2) การศึกษาและอาชีพ 3) สิ่งแวดล้อม โดยเนื้อหาเน้นเน้นความเป็นพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ประชากรคือ นักเรียนที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ชั้น ม. 5/2 จำนวน 38 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ระหว่างวันที่ 12 กรกฎาคม – 20 กันยายน 2556 โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง เนื่องจากเป็นห้องเรียนที่นักเรียนมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน และนักเรียนมีเกรดเฉลี่ยในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานในชั้น ม. 4 ที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดรูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคม

ขอบเขตด้านตัวแปร

1. ตัวแปรต้น คือ การเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ
2. ตัวแปรตาม คือ
 - 2.1 ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ
 - 2.2 พฤติกรรมการทำงานร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรม
 - 2.3 ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดความสามารถการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านการฟัง-พูด
2. แบบวัดความสามารถการสื่อสารภาษาอังกฤษด้านการอ่าน-เขียน
3. แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรม
4. แบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง สังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมซึ่งประกอบด้วยประชากรที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน ครอบคลุมถึงชาติพันธุ์ ภาษา ความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ศาสนา และความเชื่อ ประกอบด้วย ไทยพุทธ ไทยมุสลิม ไทยเชื้อสายจีน ที่อาศัยอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส
2. ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคม หมายถึง ทฤษฎีที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจากผู้ที่มีความสามารถมากกว่าเป็นลำดับแรกแล้วพัฒนาเป็นความเข้าใจของตนเองในที่สุดโดยใช้ภาษาเป็นสื่อกลาง
3. รูปแบบการเรียนรู้ หมายถึง แบบแผนหรือลักษณะของการทำงานด้านการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ล่วงหน้า โดยจัดทำขึ้นอย่างรอบคอบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และความเชื่อ โดยมีการจัดองค์ประกอบต่างๆ ทางการสอน ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย ขั้นตอน

และกิจกรรมการสอน การวัดผลและประเมินผล ที่มีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุ จุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้นั้น ๆ

4. รูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคม หมายถึง การจัดการเรียนรู้อย่าง เป็นระบบที่นำทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมซึ่งมีหลักการสำคัญโดยมีกฎพื้นฐานของพัฒนาการ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้สองครั้ง ครั้งแรกจะเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และครั้งที่สองจะเกิดขึ้น ภายในตัวเองเป็นการสร้างความเข้าใจในลักษณะเฉพาะของแต่ละคน โดยมีภาษาเป็นเครื่องมือ สื่อกลางที่ใช้ในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม การเรียนรู้ระดับภายในตัวบุคคล และเป็นสื่อกลางในการ แสดงออกถึงการเรียนรู้โดยใช้เนื้อหาที่บูรณาการกระบวนการศึกษาผ่านพหุวัฒนธรรม การจัดการ เรียนการสอนรูปแบบนี้เน้นความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเป็นหลักและ นำกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาเพื่อการสื่อสารตามแนวคิดการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารเข้าไป บูรณาการในการจัดการเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การนำเสนอเนื้อหา (Presentation)

1. ครูจัดกลุ่มผู้เรียนคนละตามชาติพันธุ์ (ไทยพุทธ ไทยมุสลิม ไทยเชื้อสายจีน) และ ความสามารถ (เก่ง ปานกลาง อ่อน) กลุ่มละ 5-6 คน

2. ครูนำเสนอเนื้อหาที่สอดคล้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จำนวน 3 เรื่อง คือ 1) เวลาว่างและนันทนาการ 2) การศึกษาและอาชีพ 3) สิ่งแวดล้อม โดยเนื้อหานั้นเน้นความเป็นพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ จากภาพจริง เหตุการณ์หรือเรื่องราวจริง สิ่งที่ได้ปฏิบัติจริง ประสบการณ์จริง จากสื่อต่างๆ ครูใช้คำถาม What, Where, When, Why, How กระตุ้นให้นักเรียนสนใจในเนื้อหา และตอบคำถามจากสิ่งที่ดู ฟัง หรืออ่านของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การฝึกแบบ ISC (Practice through ISC)

3. ครูให้นักเรียนเรียนรู้และฝึกการปฏิบัติผ่านการปฏิสัมพันธ์ (interaction) การเสริมต่อการเรียนรู้ (scaffolding) และร่วมมือกัน (cooperation) ที่เป็นองค์ประกอบหลักของ ทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมภายในกลุ่มโดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสารตามกระบวนการ เรียนภาษาเพื่อการสื่อสาร ครูและนักเรียนสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งเสริม การฟัง-พูด ผู้เรียนฝึกการฟังเพื่อความเข้าใจ ตลอดจนนักเรียนสามารถแต่งบทสนทนาตาม สถานการณ์ต่าง ๆ ตามแนวทางที่กำหนด สำหรับอ่าน-เขียน ให้ผู้เรียนเรียนรู้คำศัพท์ก่อนฝึก

การอ่าน แล้วฝึกจับใจความสำคัญ วิเคราะห์ความ สรุปความ ตีความ และแสดงความคิดเห็นต่อ เรื่องที่อ่าน ฝึกเขียนจากประโยคสั้นๆ ประโยคซับซ้อน จนถึงการเขียนย่อหน้าและการเขียนสรุปความ

ขั้นตอนที่ 3 การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production)

4. ครูให้นักเรียนศึกษาเนื้อหา/สถานการณ์ใหม่ เรื่อง 1) เวลาว่างและนันทนาการ 2) การศึกษาและอาชีพ 3) สิ่งแวดล้อม โดยเนื้อหาเน้นเน้นความเป็นพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้แล้วมาร่วมกันอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และฝึกเป็นกลุ่มผ่านมิติหรือ ลักษณะการศึกษาพหุวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการทำงานร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรม และเน้นการใช้ทักษะภาษาเพื่อการสื่อสารแบบทักษะสัมพันธ์ (ฟัง พูด) และ (อ่าน เขียน)

5. ครูให้นักเรียนนำผลงานที่ได้ฝึกร่วมกันจากข้อ 4 ไปใช้ในกิจกรรมการใช้ภาษา เพื่อการสื่อสารต่างๆ เช่น สถานการณ์จำลอง บทบาทสมมุติ การโต้ว่าที่ การเล่าเรื่อง เกมส์ทาง ภาษา การสัมภาษณ์ การนำเสนองานจากการปฏิบัติจริง เป็นต้น

6. ครูประเมินผลการนำเสนอผลงานและสรุปวิเคราะห์การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร แบบทักษะสัมพันธ์ ฟัง-พูด และอ่าน-เขียน

4. ความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษ หมายถึง ความสามารถในการแสดงออก การสื่อสารภาษาอังกฤษด้านฟัง พูด อ่าน เขียน สามารถวัดได้จากแบบวัดความสามารถในการ สื่อสารภาษาอังกฤษที่เน้นทักษะสัมพันธ์ด้านการฟัง-พูด และแบบวัดความสามารถในการสื่อสาร ภาษาอังกฤษที่เน้นทักษะสัมพันธ์ด้านการอ่าน-เขียน วัดตามมาตรฐาน และตัวชี้วัดของหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

5. สภาพบริบท หมายถึง สภาพแวดล้อมทางสังคมวัฒนธรรมของผู้เรียนที่มีความ หลากหลายทางชาติพันธุ์ เป็นข้อมูลประกอบในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา เรื่องการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสังคมพหุวัฒนธรรม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

6. พฤติกรรมการทำงานร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรม หมายถึง ความสนใจ การแสดงออก การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่มีเนื้อหาเน้นเน้นความเป็นพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วย พฤติกรรมตามตัวบ่งชี้ดังนี้ 1) พฤติกรรมทางวัฒนธรรม (การสื่อสารและการศึกษาค้นคว้าทาง วัฒนธรรม) 2) พฤติกรรมแสดงออกด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรากเหง้าและการดำรงอยู่ของ วัฒนธรรมของตน 3) พฤติกรรมแสดงออกความซาบซึ้งในคุณค่าทางวัฒนธรรม (ผูกโยงองค์ความรู้ ทางวัฒนธรรมเข้ากับชีวิตจริง) 4) พฤติกรรมด้านความตระหนักและการปฏิบัติหน้าที่ของตน ในฐานะสมาชิกหนึ่งทางวัฒนธรรม 5) พฤติกรรมความเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม

และปรับตัวในการใช้ชีวิต (อมรวิทย์ นาครทรรพ, 2549, หน้า 6-7) สามารถวัดได้จากแบบสังเกต พฤติกรรมการทำงานร่วมกันเชิงพหุวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

7. ความพึงพอใจ หมายถึง ความชอบ ความรู้สึกหรือความคิดเห็นในทางที่ดีที่มีต่อการเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนรู้ตามทฤษฎีวัฒนธรรมเชิงสังคมเพื่อส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านเนื้อหาของรูปแบบ กิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ ผลลัพธ์ที่เกิดจากรูปแบบ สามารถวัดได้จากแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการเรียน โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

สมมติฐานการวิจัย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน